

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום לחודש	יום מזהר	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוה"ר	משנה ברורה	עלים לתרופה	שולחן ערוך
שבת	א'	פה:	קג	חזרה	ויהי	כב, כג	כב, כג
א	ב'	פו:	קנא	יש:	יש-רכ	כד, כה	כד, כה
ב	ג'	פז:	קנב	כ:	רכג-רכד	א, ב	א, ב
ג	ד'	פח:	קנג	כ:	רכג-רכד	ג, א	ג, א
ד	ה'	פז:	קנד	כא:	רכה-רכו	ב, ג	ב, ג
ה	ו'	פה:	קנה	כא:	רכה-רכה	ה, ה	ה, ה
ו	ז'	פה:	קנו	חזרה	רכז-רל	ו, ז	ו, ז

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

314 | פרשת תז"מ | א' אייר תשפ"ג

דבר המערכת

איה שוקל ואיה סופר שיתאר ולו במקצת את עונם התענוג הרוחני ואת הרגשת הרוממות בה נפרדו בחורי קהילתנו הק' משהייתם בצוותא ב'שבוע של התעלות' במושב 'סודות' שבדרום ארץ ישראל, בימי בין הזמנים שלאחר חג הפסח. קשה לתאר במילים את טיבה ומשמעותה של התעלות זו, שמלבד היותה 'תיבת נח' מפני מבול הרע והטומאה השוררים ברחוב בימים שאלו, עוד נוסף בה התעלות מיוחדת יותר משאר ימות השנה, כאשר כל המציאות סוחפת לעבודת ה' והתקרבות אליו, בנועם ורצון מיוחדים שאין דוגמתם.

נועם השבת המתאחדת והמיוחדת; התפילות בצוותא; הקיימה בעת חצות לילה לעבודת ה' בכל לב ונפש; שיחות המשפיעים וההתבודדות שלאחריה; שיעורי התורה וההתעמקות ברצון צדיק; שיחות החברים באהבת רעים נאמנה בחיפוש דעת הצדיק; הנסיעה בצוותא לקברי צדיקים, ועוד ועוד בלי גבול. היה זה מעיין זך שפרץ מן ה'נחל נובע' והשקה והרועה את כלות המסתופפים אצלו באוצרות שלא יסולאו בפז.

השבוע הוקדש להתבוננות ביקרת **אוצר החיים ושמירת הזמן**, ואכן אין לשער את אוצרות השיחות הנפלאות שנשמעו מפי המשפיעים שליט"א בליבו סוגיה יסודית זו. ומה נאים הדברים הנדרשים בעת שגם קיימו זאת בפועל, כאשר במקום ימי נופש ו'בין הזמנים' המביאים בדרך כלל רפיון בעבודת ה', היה זה מקום להתחדשות בתבערת תורה ועבודה והתקרבות לצדיק. הבחורים אף זכו ועשו מה'תורות' תפילות, כאשר כל אחד קיבל קונטרס נפלא בו קובצו התפילות מ'ליקוטי תפילות' של מוהר"ת בהם הוא מחלה פני קונו לזכרון התכלית ושלא להחליף עולם עומד בעולם חולף, התפילות נאמרו בצוותא בלבת אש כל יום אחר התפילה.

בהתרגשות עצומה קיבלו הבחורים את מורנו הגה"צ **הגרי"ם שכטער שליט"א** שהופיע בהדרתו והאציל דברי חיזוק וברכה לתלמידים היקרים. יחד כולם הודו ושבחו על זכיייתנו להיות עמלי תורה מובדלים מכל האומות.

שבוע זה נחרט בלבות הבחורים באש קודש, כיסוד והכנה לקראת זמן הקיץ הבעל"ט, לעבדו ית' בהתחדשות עצומה, כה יתן ה' וכח יוסיף.

העורכים

פניני אור

אמרות שהורות מרביה"ק ותלמידיו

אנ"ש היו גוערים באלו המעשנים מקטרת ומירחים בטבב בבית המדרש, ומליצים עליהם את ה'הגם לכבוש את המלכה עמי בבית'. פי רבנו הזהיר ואסר עלינו את העשיון והרחת טבב.

(שיח שרפי קודש)

יתוש קדמך

אבל הבה נאזין לרגע האיך מסתכל עליו רבי נתן: **"עיקר הנפילה על ידי גדלות**, שמחמת גסותו נדמה לו שכבר היה יגע בעבודת ה', וכשרואה אחר כך גודל ריחוקו עדיין מה' יתברך נופל בדעתו מאד, כי נדמה שהוא מתייעב בחינם ועל ידי זה נופל לגמרי ח"ו". כי מחמת גסות אינו יכול לסבול לצפות עדיין לה' יתברך בשפלות וירידות כאלה, **כי היה מרוצה לעבוד את ה' אם היה זוכה להיות צדיק וחסיד גדול במעלה, אבל כשרואה שאינו זוכה לזה והוא רחוק כל כך ומונח בשפלות כזה, שוב אינו רוצה כלל ומבקש תואנה לפרוש מאחרי המקום לגמרי ח"ו"** (ליקוטי הלכות, פסח ט, יח). הוא נראה כשבור ורצוף, הוא מביט בבוז על עצמו, אבל לאמתו של דבר זוהי גם כן הגסות החמורה כל כך; לא מתאים לו לעבוד את ה' בקטנות שכזו, וכיון שלא הצליח כפי שקיווה ודימה לעצמו, הרי כל זה איננו שווה לו.

ולעומת זאת, **"מי שחפץ באמת, יודע שפלותו באמת וגדולת הבורא יתברך, עד שכדאי אצלו כל היגיעות והעבודות שבעולם בשביל נקודה אחת של התנוצצות אלקות אחד, ומשמח בכל נקודה ונקודה שמוצא בעצמו מקדושת ישראל, ומרוצה לעבוד את ה' בכל מה שיכול אפילו אם ח"ו לא יזכה לשום מעלה**. רק שיקל מעליו מעט עונשי הגיהנם או שיזכה לאיזה נקודה טובה" (שם).

זוהי למעשה ההכנה לקבלת התורה, המותנית ועומדת בכך שתהא לאדם שפלות. וכפי שרבי נתן ממשין ומלמד שם שכל זה כלול בעבודת ספירת העומר; תנופת עומר שעורים שהינו מאכל בהמה בא להאיר את תורת ההתחזקות גם למי שנפל במעשיו למקומת שפלים ביותר, ולהאיר לו שגם שם נמצא השי"ת, "לגלות להם כי עדיין ה' נעם ואצלם וקרוב להם תמיד". **בימים שקודם קבלת התורה מנסים ובודקים את האדם, האם הוא מוכן להתחזק גם במקומות שפלים, ולקבל עול מלכותו יתברך על אף שהוא במקום נמוך, ולעבדו במה שביכולתו לעשות לפי מדרגתו הנמוכה**. כשם שהסוטה נבדקת ומביאה מנחת שעורים, כך גם אנו נבדקים במנחת עומר השעורים, האם נשאר נאמנים לבורא גם כשהכל נראה לנו כל כך שפל, או שחלילה נסכים לעבוד את ה' רק מתוך מה שנראה לנו להצלחה.

"כי זה עיקר הבדיקה והנסיון של כל אחד כשכא לטהר את עצמו מזהממות, אם יוכל לעמוד בכל מה שיעבור עליו, שתמיד יתחזק בה' יתברך ולא יפול משום דבר בעולם, כי יאמין תמיד כי מלא כל הארץ כבודו ויהיה איך שיהיה אל יסתיר פניו מהשם יתברך מלהשתוקק אליו ומצעקה ובקשה ותחנונים, כי הרבה הרבה צריך לעבור על כל אחד לפי מדרגתו".

עם כל ההכרח לשאיפות חזקות ועצומות, אסור לנו לשכוח את חובת השפלות של 'יתוש קדמך', ועלינו להיות מוכנים לעבוד את ה' גם מתוך קטנות מופלגת. לעשות כל מה שביכולתנו במקום הנמוך הזה. ומי שעומד בנסיון ובדיקה זו, הוא זה שזוכה אחר כך לעוצם ההתגלות של קבלת התורה.

הוא שבור ורצוף, ידיו רפות, אין לו כח להמשיך להיאבק. לאחר 'חשוב הנפש' מעמיק עששה לעצמו, הוא נוכח שעם כל היגיעה והרצונות שהשקיע, הוא עומד כמעט בנקודת ההתחלה; המידות המושחתות מתעוררות חדשים לבקרים, הרצונות הרעים בוברים, ההישגים הרוחניים דלים ביותר. גם בלימוד הוא עומד כמעט חסר-כל, לא ש"ס ולא פוסקים, לא תורה ולא תפילה כדבעי. נכון, יש לו כמה 'נקודות טובות', אבל לא לזה היתה כוונתו בהתחלה.

כולנו יודעים את חומרתה של הגאווה. המידה המאוסה והמשוקצת הזאת שהיא שורש כל הרע שבעולם, שכן: **"כל החסאים נמשכים על ידי גדלות, משמש אחיות יצר הרע והקליפות"** (ליקוטי הלכות, נטילת ידים שחרית ג, ה).

הגאווה היא גם שורש כל החסרונות הרוחניים והגשמיים, שכן, רבינו הקדוש מגלה לנו שה'אמונה הוא צינור כל ההשפעות וכל הברכות" (שיחות הר"ן, רסא) אך **"על ידי הכפירות, הקליפות נוטלים ח"ו ההשפעות והברכות" (שם)**. ומוסיף שם רבינו דבר מבהיל: **"ועיקר הכפירות שבאים לאדם ומבלבלים את האמונה, הם מגדלות: כי מי שיש בו גסות הקב"ה אומר 'אין אני והוא יכולין לדור'**, נמצא שעל ידי גדלות נסתלק הקב"ה ממנו ואזי באין כפירות שזהו בחינת הסתלקות ה' יתברך והסתרת פניו ממנו" (שם) הרי שחסימת צינור ההשפעות, נגרמת ע"י הגאווה רח"ל.

בפרשתנו אנו לומדים על חומרת מדת הגאווה וגסות הרוח. מי ישער את גודל צערו וכאבו של המנוגע, אשר מובדל מכל אדם ונצרך לישוב בדרך מחוץ למחנה, המצורע אף חשוב כמת (נדרים סד), וכל זה בא על עוון הגאווה והגסות, כמוכא בדברי חז"ל (ערכין טז).

רבי נתן (בלקוטי הלכות, ערלה ה-ט) אף מאיר עינינו על מה שדרשו חז"ל בתחילת פרשתנו, מדוע נתפרשה תורת הולדת האדם אחר תורת החיה והעוף [הכתובה בסוף הפרשה הקודמת] לפי שכך גם היתה סדר יצירתם, שהחיה והעוף נוצרו קודם לאדם. במקום נוסף (סנהדרין לח) מבארים חז"ל שתי סיבות למה באמת נוצרו אלו קודם לאדם: א. כדי שיבוא לבריאה מוכנת ומזומנת שתסייע לו לעבוד את ה', ב. שאם יתגאה ותזוז דעתו יאמרו לו 'יתוש קדמך'. ורבי נתן מצרף את כל אלו למקשה נפלאה אחת, ומבאר: התנאי לקבלת התורה היא הענוה. אימתי יזכה האדם שכל העולם יעמוד מוכן לפניו לסייעו בעבודת ה', כאשר יזכור שיתוש קדמו ולא יתגאה, דוקא אז, כאשר תורת החיה והעוף יקדמו אצלו והוא יכיר בשפלותו, יזכה גם הוא לתורה - תורת האדם.

גאה' וגס רוח' מצטיירים בעינינו שזה מי שיש לו התנשאות מעל הזולת, או אדם התובע שישבחוהו ויוממוהו וכדומה. ולעומת זאת, אותו שבור ורצוף הנזכר בתחילת מאמרנו, שידיו רפות מכיון שלא הצליח להגיע לשום הישג והצלחה כפי שרצה וקיווה ועמל כל כך, הוא הלא נראה כעניו מופלג.

הנגע צרעת שמגלה את האוצרות!

כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם

נגעי הבתים - על אף שהם נגעים טמאים, וגורמים הרס וחורבן הבית - יש בהם תועלת גדולה, ומן השמים הם באים לטובת כלל ישראל.

כמו שאמרו חכמינו ז"ל, ומובא בפירושו רש"י: "ונתתי נגע צרעת - בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן".

הקב"ה רוצה שימצאו ישראל את המטמוניות של זהב הטמונים בקירות בתיהם, ולכן הוא מביא עליהם נגעי בתים, כדי שיצטרכו לנתוץ את אבני קירות הבית, וכך ימצאו אותם ויתעשרו עושר רב.

וכאן יש לנו לימוד נפלא עד למאד:

לפעמים באים על בית האדם נגעים, ואין המטרה אלא לטובתו, כדי לגלות מטמוניות שבתוכו!

דווקא המעברים העוברים על האדם, הם אלו שגורמים שתגלה הפנימיות שבתוכו!

וכפי שמלמדנו רבינו דבר נפלא זה, בסיפורי מעשיות, במעשה "מבן מלך שהיה מאבנים טובות".

אין כאן המקום להביא את המעשה בשלימותו, אך תמצית הדברים לעניינינו הוא, שהיה בן מלך שהיה כולו מאבנים טובות, אך לא ראו זאת. ודווקא אחר שאחותו הבת-מלכה עשתה עליו כישוף, עד שנעשה מצורע ונתכסה כל גופו בנגע צרעת, אזי לאחר שנפלה אחותו אל תוך המים נתבטל הכישוף "ונתרפא, ונתייבש הצרעת ונפל ונקלף כל העור ממנו, ונעשה מאבנים טובות כולו, והיה לו כל הסגולות של כל האבנים טובות. כי אחר שנקלף העור, אז נתגלה ונראה שהבן מלך הוא כולו מאבנים טובות!".

הרי לנו שדווקא הצרעת גרמה לו שיתגלו האבנים טובות שבתוכו, ולולא הצרעת היה נעלם ונסתר לגמרי שהוא כולו מאבנים טובות.

"כי דייקא ע"י שהבת מלך עשתה לו כישוף ונעשה מצורע, ע"ז כשנתרפא אח"כ, נעשה כולו מאבנים טובות. והוא ג"כ התחזקות נפלא לענין מה שמבואר במקום אחר שלפעמים הירידה היא תכלית העלייה!" (רמזי המעשיות להרה"ק מטשעהרין).

ודבר זה, מקשר הרה"ק מטשעהרין בספרו 'זמרת הארץ', למה שנאמר בפרשתנו. וזה לשונו:

"מה שמבואר כאן מהבן מלך שנעשה מצורע ואח"כ נתרפא ונתייבש הצרעת ונקלף כל העור ממנו ואז נתגלה ונראה שהוא כולו מאבנים טובות והיו לו כל הסגולות של כל האבנים טובות, מצינו כעין זה לענין ירושת א"י. כמו שאמרו רז"ל על פסוק 'כי תבואו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם', וכמו שפירש רש"י שם ע"ז מצאו ישראל מטמוניות של זהב שהטמינו האמוריים בקירות בתיהם. ועיין במדרש שדרשו רז"ל פסוק זה על חורבן בית המקדש, וסיים שם 'ולקחו אבנים אחרות' כמ"ש 'הִנְנִי יֹסֵד בְּצִיּוֹן אֲבָן אֲבָן בְּחֹן פִּנֵּת קִרְתָּ' (ישעיהו כח, טז) וגו'. ושם היה האבן שתייה שבו נכללו כל ה"ב אבני יעקב שהם בחי ה"ב שבטיים שהיו סגולות כל האבנים טובות, שזה בחי' י"ב החושב כמבוא, ודרשו רבותינו ז"ל (ב"פ ט"ז ט"ז) 'שם הבדולח ואבן השוהם' לענין ארץ ישראל" (זמרת הארץ, מעשה ה).

שאלה:

יש לי כיסופים גדולים להיות ערליכער איד, להתפלל בכוונה ולהתמיד בתורה הקדושה, אך נדמה לי שהדבר קשה וכבד עלי מאד, ואין לי את הכוחות לעמוד בזה. מה עושים?

תשובה:

עיקר הכבדות והקושי נובע ממה שאתה חושב על ריבוי ימים ושנים, וכדרכם של רוב בני אדם שמוטרדים ומודאגים כיצד יעלה בידם לעסוק בתורה ותפילה ועבודת ה' לאורך ימים, ודבר זה מחליש את כוחם ומכביד עליהם מאד. ולפעמים נמנעים לגמרי מלחטוף תורה ותפילה ועבודת ה' באותו היום שהם עומדים בו, מחמת חלישות דעתם בחשבם לעצמם שממילא לא יחזיקו מעמד בזה...

הן על כך למדנו רבינו:

"היום אם בקולו תשמעו - זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישים לנגד עיניו כ"אם אותו היום. הן בעסק פרנסה והצטרכותו, צריך שלא יחשוב מיום לחברו כמובא בספרים. וכן בעבודתו יתברך, לא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום ואותו השעה. כי כשרוצין ליכנס בעבודת ה', נדמה להאדם כאילו הוא משא כבד, ואי אפשר לו לישא משא כבד כזו. אבל כשיחשוב שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל, וגם שלא ידחה את עצמו מיום ליום, לאמר 'מחר אתחיל', 'מחר אתפלל בכוונה ובכח כראוי', וכיוצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותו השעה שעומד בו, כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. היום אם בקולו תשמעו, 'היום' דייקא, והבן" (ליקוטי מוה"ר"ן, רעב).

ועל האדם לעשות את שלו, ולחטוף ולאכול בכל יום ויום ככל מה שיוכל [כלשון חז"ל "חטוף ואכול חטוף ואשתי" (עירובין נד ע"א)] וגם אם נדמה לו בבירור שבימים הבאים לא יוכל לאכול מה שאוכל היום, לא יימנע מחמת זה, רק יקיים "היום אם בקולו תשמעו", ולא יחשוב כי אם מאותו היום שעומד בו.

וכן סיפר רבינו על עצמו, שכל כוחו והתחזקותו בעבודת ה' היה בכח עצה זו, שלא חשב כי אם על אותו היום. וכמסופר בשבחי הרה"ק:

"כל דבר ודבר שרצה לעשות בעבודת השם היה קשה עליו מאד בכל מיני כבדות שבעולם... וכן היה קשה עליו מאד מאד העבודה שהיה צריך לעשות בכל יום. וכל כך היה קשה עליו, עד שלא היה אפשר לישא כלל העול מגודל הכבדות שהיה כבד וקשה עליו מאד מאד, ורק על ידי עצה זו נשא עליו עול העבודה, היינו שבכל יום

היום אם בקולו תשמעו!

היה חושב בדעתו שאין לו רק זה היום בלבד, ולא הסתכל על יום המחרת ועל זמן שלהבא כלל, רק כאילו אין לו רק זה היום לבד. ועל כן היה יכול לישא עליו עול העבודה של זה היום לבד. כי על יום אחד לבד יכול האדם לקבל עליו כל מיני עבודות שבעולם, מאחר שהוא רק ליום אחד בלבד. וכשגמר העבודה של זה היום, אזי ביום המחרת חזר וקיבל עליו העבודה של אותו יום המחרת. וכן נהג תמיד, שלא היה חושב בדעתו כ"אם אותו היום לבד, ועל ידי זה היה יכול לישא על עצמו עול עבודתו שהיתה כבדה עליו מאד, ובלא זה לא היה יכול לישא עליו כלל מחמת שהיה מרבה בעבודת השם מאד, בכמה מיני עבודות בכל יום, והכל בטרחה וביגיעה גדולה ובכבדות גדול מאד, עד שלא היה אפשר לישא עליו עול כזה כ"אם על ידי עצה הנ"ל, שלא היה חושב בדעתו רק אותו היום בלבד כנ"ל" (שבחי הרה"ק, יד).

ויתירה מזו מצאנו בדברי רבינו, שגם אם נדמה לו לאדם שלא יחזיק מעמד בתשובתו, ואף אם האמת הוא אכן כן שלא יחזיק מעמד בתשובתו רק למשך יום אחד - גם אז אסור לו להימנע מחמת זה מלחטוף את אותו היום האחד, ויקיים מה שאמרו חז"ל "שוב יום אחד לפני מיתתך", ופירש רבינו: "שוב - על כל פנים למשך - יום אחד לפני מיתתך..."

וכמובא בשיחות הרה"ק: "שמעתי שפעם אחת אמר לאיש אחד בזה הלשון: 'שוב יום אחד לפני מיתתך', ודחק ומשך תיבת 'יום אחד'. וכוונתו היה לענין מה שמפיל את האדם מה שקדם לו ומה שלאחריו, דהיינו מה שרואה שלפעמים מתעורר קצת להשם יתברך, אבל קודם ואחר כך היה מה שהיה, כפי מה שעובר על כל אחד לפי בחינתו, ומחמת זה נופלים רבים מעבודתם כידוע. ועל זה אמר רבינו ז"ל להאיש הנ"ל, וגער עליו ואמר לו: 'שוב יום אחד לפני מיתתך', כלומר שאפילו אם לא תזכה כל ימי חיך קודם שתמות כי אם לשוב להשם יתברך יום אחד בלבד, גם זה טוב מאד ויקר מכל הון. כי מה יתרון לאדם מכל עמלו, ולא יישאר לו מכל יגיעתו כל ימי חייו כי אם זה היום ששב לה'. וזהו 'שוב יום אחד לפני מיתתך' כנ"ל והבן" (שיחות הרה"ק, רפח).

כלל הדברים:

כל זמן שיש בכוחך לעשות, עשה. ואל תטריד ואל תפיל את עצמך מחמת דאגת יום המחר. "העיקר שלא לחשוב הרבה על העבר ועל להבא, רק להסתכל על התכלית באותו השעה ולעשות מה שתוכל שיצליח לך לנצח. כי כל דיבור ודיבור של תורה ותפילה ושיחה וכו', הכל הוא הצלחת הנפש לנצח, הצלחה נפלאה שאין לה שיעור, עין לא ראתה וכו'. ותקיים בכל פעם 'שוב יום אחד לפני מיתתך' כמו ששמעת פירושו משמו ז"ל" (עלים לתרופה, משנת כד).

לקט ספריים

פנינים מאירים וחדושים מזהירים מלוקמים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטער שליט"א אשר ציין ורשם לפנינו לזיכרון.

פרשת תזו"מ

התנ"ך, אלא לשון דומה לזה עיין ירמיה (ז, ל) שמו ישיקוציהם בבית אשר נקרא שמי עליו לטמאון). מדרש רבה פתיחתא דאיכה עמוד כז-כו 134

נשרו שערות ראשו מפחד השי"ת

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא (ויקרא יג, מ). איתא במדרש (ויקרא רבה כד, ד) שעל ידי פחד גדול נמרטין השערות כמבואר שם על אחד שהיו קורין אותו מדרוטה. ויש צדיק, כמו רבי חייקא מהמדורא צ"ל, שנפלו כל שערות ראשו מפחד השי"ת.

ספר נתיב מצוותיך נתיב אמונה שביל ג

חדש מה שלא היה כלול במעשה בראשית. וכלל הדברים, שכל שפע שנגזר מששת ימי בראשית, זה נקרא דין, אחרונים, ונקבה, וכל שפע שנתוסף בכל עת ורגע באצילות על ידי מעשה הצדיקים, זה נקרא אור חדש, אור זכר, אור חכמים בפנים נהירין.

ספר נתיב מצוותיך נתיב היחוד שביל ג

ע"ז מטמאה כנגעים

והצרוע אשר בו הנגע וגו' (ויקרא יג, מה). והצרוע, זה בית המקדש, אשר בו הנגע, זו עבודה זרה שהיא מטמאה כנגע, שנאמר ויחללו את מקדשי (לא נמצא מקרא זה בכל

בגד עם ארבע כנפות

למדנו השבוע בשולחן ערוך (סימן י) שמצות ציצית נוהג רק בבגד בת ארבע כנפות, וכפי שזכרנו בתורה **בפרשת שלח** (במדבר טו לח) 'על כנפי בגדיהם', 'על ציצית הכנף'. וכן **בפרשת כי תצא** (דברים כב ג) 'על ארבע כנפות כסותך', ובגד שאין בו ארבע כנפות אין נוהג בו מצות ציצית.

ולמדנו חז"ל מן הפוסקים שאף שבגד בת שלש כנפות פטורה ממצות ציצית, אבל בגד בת חמש כנפות חייב, שבכלל חמש יש ארבע, ויש להטיל ציצית בד' כנפותיו המרוחקים זה מזה (שו"ע סי' א'). ומכל מקום אין לעשות לכתחילה בגד בת חמש לפי שיש שיטה בראשונים שפטור מציצית (משנ"ב סי' א').

פירוש כנף = קצה

'כנף' פירושו 'קצה וסוף', כמו שנאמר 'ויקרת את כנף המעיל אשר לשאול', והכוונה, שגזר את קצה המעיל (שמואל כד ד), וכן מ'ארבע כנפות הארץ' הכוונה לקצוות. וכן בפסוק 'כל עוף כנף' (בראשית א כ) נקרא הזרוע ופורח בו. 'וארבע החלק שיוצא מעיקר הגוף ופורח בו'. 'וארבע כנפות' הכוונה לבגד מרובע שיש בו ד' קצוות בארבע פינותיו, ובגד כזה שיש לו ד' קצוות בד' רוחותיו חייבים להטיל ציציות על ד' פינותיו, ועל כן צריך שיהיו פינות הבגד בצורה מרובעת ולא בצורה עגולה שרק בדבר מרובע שייך קצוות, אבל דבר עגול אין בו קצוות שאין בו ראש וסוף (שו"ע סי' ט"ו) ומהרי"ק שורש קמט).

אמנם אין צורך שכל הטלית יהיה מרובע כמו בתפילין, שבתפילין צריכים להקפיד שיהיה כל הבית בריבוע ממש, ארכו כרחבו (סי' לב סעי' טו). אבל בטלית אין צריכים לעשות טלית מרובעת ארכה כרחבה, ואדרבה רוב הטליתות עשויים בדרך כלל ארכם יתר על רחבם (עי' סי' ח ס"ג וסי' י"א ס"ו). רק צריכים שיהיו הכנפות עצמם בצורה מרובעת ולא בצורה עגולה. ולכן גם אם נחתך בגד בצורה אלכסונית עד שיש בו חמש זוויות ואינה מרובעת כלל, חייב בציצית, כיון שכל כנף הוא מרובע לעצמו.

כנף שאינו מחודד

בהלכות תפילין (סי' לב ס"ק קעט) נפסק שצריך שיהיה הבתים מרובעים ומחודדים ואם נתקלקל ריבועם עד שנעשה עגול פסול, והסתפק שם **הביאור הלכה** (ד"ה נתקלקל) כמה הוא השיעור, ומסיים: 'ואולי מעט יותר מחגירת ציפורן נקרא גם כן קלקול הרבוע'. ויש להסתפק האם גם בציצית צריך להיות כנף טלית מחודד, כיון שצריך להיות כנף מרובע ולא מעוגל. ויש לומר דבתפילין כנף הלכה למשה מסיני שצריך שיהיה מרובע ממש לכן צריך להקפיד שיהיה מרובע לגמרי כמו בקרנות המזבחה, אבל בציצית שאין דין ריבוע רק צריך שיהיה עליו שם 'כנף וקצה', כל שאינו עגול ממש חייב בציצית.

ואכן בשו"ת **מהרי"ל** (החדשות סי' ו אות ב) כתב שגם אם חותכים קצת בעיגול חשוב כנף שאין צריך שיהיה חד כחודו של מחט. וכן כתב **היעב"ץ בספרו מור וקציעה** (ד"ה בספרו): 'רק כשהבגד עגול בלי כנפים כלל פטור מציצית, אבל אם אורך ורוחב הבגד נעשה בתכונה

ממה נעשה הבד של הטלית

טלית מצמר

הטלית המובחר ביותר הוא הנעשה מבד של צמר רחלים ובו חוטי ציצית העשויים מצמר, שעל ידי זה מקיימים המצות עשה מדאורייתא לכל השיטות. וכפי שכתב **המשנה ברורה** (סי' ט סק"ה): "ירא שמים יחמיר על עצמו ויעשה טלית של צמר כדי שיתחייב בציצית מן התורה לכולי עלמא. ונכון שיעשה בין הטלית גדול ובין הטלית קטן של צמר", וכן נוהגים.

היו גדולים שהידרו אחר 'טערקיש"ע טליתים', לפי שבזמנם היה מצוי הרבה חששות של שעטנז ברוב הבדים של צמר, שהיה מעורב בהם חוטי פשתן, ואילו הבדים שבאו מטורקיה היו נקיים מחשש זה. **בתוספת מעשה רב** (אות ד) מובא **שהגר"א ז"ל** היה מהדר דוקא על טערקישע טלית. **ובדברי יחזקאל** (עמוד שט) מובא שהרה"ק **משינאווא זי"ע** אמר בשם **השר שלום מבעלזא זי"ע** שהקליפה של שעטנז גדולה למאד וכאשר גוזזים צמר לא ימלט שלא יתערבו בהן חוטי פשתן ובקל יוכל להיכשל באיסור שעטנז ועל כן דקדקו מעולם יראי ה' וחושבי שמו להתעטף בטליתות שנעשו בארץ תוגרמה שאין בהם שום חשש שעטנז. והרה"ק **מנאסוד זי"ע** אמר כי מי שאין לו באפשרות להשיג טלית קטן מטערקיש עדיף לוותר על ההידור של צמר. ופשוט שהידור זה לא שייך בזמנינו, אם לא מחמת מנהג מסורת אבות.

טלית מכותנה

טליתות מבד שנעשה מצמחים או מבעלי חיים, כמו כותנה וכדומה,

נחלקו הפוסקים אם אפשר לקיים עם זה המצוה עשה מן התורה. לדעת **המחבר** (סי' א) מקיימים בזה רק מצוה דרבנן, ולדעת **הרמ"א** מקיימים בזה גם מצוה דאורייתא. בנוסף לזה יש עוד שיטה, שבטליתות אלו צריכים להטיל ציציות של מין הבגד ולא של צמר, וכיון שאינו מצוי חוטים כשרים לציצית ממינים אלו רק מצמר נמצא שאין יוצאים המצוה לשיטה זו, וכתב **בשולחן ערוך הרב** (סי' ט) שאף שאין ההלכה כשיטה זו נכון לחוש לשיטתם.

אבל ידוע **שהחזון איש ז"ל** היה לובש כל היום טלית קטן של כותנה עם חוטי ציצית של צמר. ונאמר עליו כמה טעמים: "א שבגלל החום השורר בבני ברק לא רצה ללבוש צמר שמחמם ואין לו הגנת לבישה, וחשש לשיטת **התוספות בנדה** (סא: ד"ה אבל) שאין מקיימים בה מצות ציצית. ו"א שרצה לפרסם שההלכה היא שיוצאים בה המצוה מדאורייתא. כפסק הרמ"א והגר"א (עי' ד"ב סי' רנ). אמנם רוב הגדולים נהגו ללבוש צמר דוקא.

טלית מפוליאסטר

טלית מבד סינטטי, שאינו בא מצמחים או מבעלי חיים, כמו פוליאסטר וכדומה; אם נעשה ממקשה אחת פטורה מציצית, אך אם נעשה בדרך אריגה מחוטי שתי וערב נחלקו הפוסקים אם מקיימים בה המצוה, ואם אפשר לברך עליה (עי' אג"מ או"ח סי' א מהר"י שטייף סי' כח שהחמירו, ובהל"ש ושו"ת דברי יציב סי' ג הקילו). **ובשו"ת אבן ישראל** (ח"ט סי' א) העלה שאם מערבים בתוך הבד הסינטטי אפילו מעט חוטי כותנה דינו כבד של כותנה.

חייב בציצית.

והנה **המשנה ברורה** (סקל"ו) כתב שירא שמים לא יסמוך על אלו הטעמים ויעשה קרן אחת עגולה, אמנם למעשה אין נוהגים לעשותם עגולה, דכיון שאין זה בגד של צמר סומכים על המקילים (עי' באר"ח ד' עמוד ג). ועוד, דבד'ז'ובע הקצוות העליונות עשויות כשהן מותאמות למידת הצוואר והגוף ואי אפשר ליתן על זה שם קצה וסוף, שאינם כמו הקצוות התחתונות שהם פרושות ושטוחות ופורחות ברוח עם הבגד ככנפים.

ב' חתכים מן הצד

יש עוד שני חתכים קטנים בצדדי הד'ז'ובע מימין ומשמאל למטה, וחתכים אלו מייצרים ד' קצוות מכוונות בארבע רוחות האדם, אבל חתך זה אינו מחייב בציצית. ד'כנף' הוא 'קצה בסוף הבגד' ואילו חתך כזה הוא 'קרע בתוך הבגד' ולכן הקצוות נחשבים כעומדים באמצע הבגד ולא בסופו, ואי אפשר לחייב בגד שיש בו חתך באמצע הבגד אלא אם כן משתרע החתך על רוב הבגד (כמו שמצוי בברא"ק) שאז נחשב כאילו הבגד מובדל לשני חלקים וכל קצה הוא סוף של חלק אחד (שו"ע סי' ו משנ"ב סק"ו בשם הפמ"ג).

וועסט

קיימים סוגי וועסטלעך ששובשים מתחת

מרובעת, אף על פי שהקרנות עגולים קצת שאין להם זוויות מחודדות והם סגלגלים חייבת'. ומבאר, דהיות שסתם כנף שיעורו ג' אצבעות על ג' אצבעות (6 ס"מ על 6 ס"מ), על כן כל זמן שיושר הכנפים ניכרים בשיעור ג' אצבעות לאורך ולרוחב אינו מעכב, אבל אם נמשך העיגול יותר מג' אצבעות נתבטל ממנו שם כנף (עי' סי' יא ס"ט).

אמנם בספר **תורת אהל משה למהרי"ל דיסקין** (עמוד מה) כתב שמן התורה נפטר הבגד מציצית גם בעיגול כל שהוא, ורק מדרבנן צריכים לעגל כל שיעור הכנף, שהוא ג' אצבעות על ג' אצבעות. **והאשל אברהם מבוטשאטש** (סי' ט) כתב, שאפילו מדרבנן נהגו דסגי בעיגול כל דהו, ואין צריך שיהיה עגול בכל שיעור כנף.

מאידך, **הביאור הלכה** (ד"ה ולא) כותב דלא מסתבר שיהא נפטר בעיגול כל דהו, ונשאר בצ"ע כמה הוא השיעור. ובשם **החזון איש** מובא שהיה מורה שמשפיק שיהיה הכנף עגול לפי מראית עין ואין צריך ג' אצבעות (אר"ח עמוד כא, הלכה פסוקה. ובערו"ש ס"כ ב כתב ג' פסחים ואינו מובן).

זוית הכנף

יש להסתפק האם צריך שיהיו שני זויות כנפות ישרות כזה **L** כדי שיראה כקצה של מרובע, או גם זוית חדה כזה **L** או זוית קהה כזה **L** חייב בציצית.

ויש להביא ראייה לזה ממה שכתוב **בשולחן ערוך** (סי' ב) שאם חתך כנף אחד של טלית באלכסון נעשית בת חמש וחייב בציצית, ובמצוה זה נעשו שתי כנפות זוית קהה, כזה **L** הרי רואים שגם זוית קהה זוית חדה נחשב ככנף. אמנם מסתבר שצריך שיהא שפוע הניכר שהוא כנף שיש בו סוף ואינו המשך אחד (עי' א"א סק"ג, ובר"ש מנחות ל:).

ד'ז'ובע של שבת

אנו נוהגים כיום להטיל ציצית רק בטלית גדול ובטלית קטן, אמנם יש עוד סוגי בגדים שיש בהם ד' כנפות ואין נוהגים להטיל בהם ציציות, למשל; הד'ז'ובע של שבת יש לו ארבע קצוות לפניו, שתיים למעלה ליד הצוואר ושתיים למטה בשיפולי הבגד, ונאמר כמה טעמים למה אין מטילים בו ציצית:

הרמ"א (סי' ב) כתב שבגד שאי אפשר ללבוש רק בצורה שכל הקצוות שלו יהיו מלפנים או מלאחור פטור מציצית, דאף שאין צריך שיהיו הארבע כנפות כבגד מרובע, מכל מקום צריך שיהיו כנפות בד' קצוות, בד' רוחות האדם, וכיון שאין הבגד מרובע וגם אי אפשר ללבוש בד' רוחות האדם אין זה בכלל 'ארבע כנפות'.

ומוסיף עוד (בד"מ אות ו) שבאופן כזה שאין הכנפות נותנים שם ריבוע על הבגד שלא בשעת לבישה, צריכים שיהיו על כל פנים ד' הקצוות מכוונות זה מול זה בשעת לבישה כדי שיהיו נקראים ד' קצוות, אבל בד'ז'ובע שהם שנים מלמעלה ושנים מלמטה אי אפשר לומר שכולם הם קצוות סופיות של הבגד, רק העליונות הם התחתיות והתחתונים הם סופיות. **והבית יוסף** (שם) כתב שבגד שאין לובשים מחמת הגנת לבישה רק לכבוד אינו

לרעק"ל שיש להם שני חתכים קטנים בצורה אלכסונית מימין ומשמאל למטה, ואם החתך הוא בעומק של שיעור ג' אצבעות (6 ס"מ) יש לדון שהחתך מייצר ארבע כנפות. ואף שאין החתך משתרע על פני רוב הבגד הרי הם חשובים ככנפות, שאין החתך כקרע ופגם בתוך הבגד, אלא נעשה בצורה של סיומת על פני הבגד (עי' בביה"ט סי' ב ד"ה יש ובמשנ"ה הג"ל).

אמנם למעשה אין מקפידים על כך, ואפשר משום שאינו חייב בציצית אלא אם כן שתי הכנפות מרוחקים זה מזה ג' אצבעות על ג' אצבעות. ועוד, שצריך שהכנפות יחשבו כסוף וקצה לרוח מסוימת של עיקר הבגד, ואילו קצוות שבחתכים אלו אינם נראים כשייכים לעיקר הבגד (אחרונים).

רעקל

רעק"ל יש לו שני קצוות בקאלנ"ע למעלה, ואין זה מחייב בציצית מהטעמים שנתבאר בד'ז'ובע. אלא שבזה אין הטעם שנעשה מותאם למידת הצוואר והגוף. אמנם יש בזה טעם נוסף שהביא **בשולחן ערוך הרב** (סי' א') שאם דרך הכנף להיות מונח מקופל באמצע הבגד אינו חשוב כקצה וכנף, שאינו ממש כסוף וסיום לבגד. ומורגל בפי העולם שלך לבשו בירושלים חלאל"ט בלי קצוות מלמעלה לצאת מחשש זה.

רבי אבאלע (ה)

לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו

ידוע שאנ"ש היקרים השתוקקו מאד לזכות להגיע לארץ ישראל ולעבוד שם את השי"ת בקדושה ובטהרה, כמו שלימדנו רבינו: "מי שכוונתו לשמים באמת, שנסוע לארץ ישראל כדי לשוב על ידי זה להשם יתברך, בוודאי תועיל לו ארץ ישראל מאד, כי על ידי זה שנכנס לארץ ישראל על ידי זה לבד נכלל אצלה ונתהפך למהותה הקדושה, ועל כן אפילו המהלך ארבע אמות בארץ ישראל וכו'. אבל אם אין רצונו כלל בשביל עבודת ה' ללכות הרע שלו, מה יועיל לו ישיבות ארץ ישראל, כי היא מקיאה אותו בבחינת כאשר קאה וכו'" (ליקוטי עצות, ארץ ישראל ג. ע"פ ליקוטי מוהר"ן, קכט).

ובימי קדם, כשהישוב בארץ ישראל היה מעט מזעיר, מי שנסע לשם לא היה לו שום הנאה ותאוה גשמית ח"ו, ועיקר כוונתו היה לעבוד את ה' כולו לשם שמים, כי סבלו שם הרבה דחקות ועניות. ואכן הרבה מאנ"ש נסעו לשם בכל דור ודור, וכמה מתלמידי רבינו נסעו לשם, וכן כמה מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל זכו לדרוך על ארץ ישראל לחונן עפרה ולנשק עפרה.

גם רבי אבאלע זכה לנסוע לארץ ישראל בימים ההם, ביחד עם הגה"ק רבי נחמן אבדק"ק מטשעהרין, ורבי יעקב בן רבי צבי (ניסו ותלמידו של רבינו, בן חותנו רבי אפרים מאוסאיטין).

דרישת שלום מארץ ישראל

נסיעתו לארה"ק הייתה בשנת תרכ"ח, כנזכר במכתבי ר' יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל (סי' י"ב) פרישת שלום מעיה"ק ירושלים לחבריו בארץ אוקריינא, ואלו הם דבריו ז"ל:

"גם אני דורש שלום אוהבי ורעי, האחים היקרים, מה טוב ומה נעים שמים, מוה"ר דוד צבי, ומו"ה מיכל נ"י (בני הר"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל), אמרתי להודיעם משלומיני הטוב, אשר ביום ג' בחוקותי באתי יחד עם הרב דמחניניו (הרב מטשעהרין ז"ל), ועם ידידינו הר' יעקב בן ר' צבי לפה ירושלים עיה"ק תובכ"א כן יהי רצון... השי"ת יזכינו לקבל את החג הקדוש [יום טוב שבועות] הבא עלינו לטובה, ונזכה לקבל התורה לשמור לעשות ולקיים לגיל ולשיש באורה. דברי ידידכם אוהבם מאד. אברהם אבא ראבינאוויטש מטשעהרין".

תפילות לרפואתו

בשנת תרל"ח נפל ר' אבא על ערש דוי, ואנ"ש עוררו רחמים עליו שיתחזק כוחותיו, כמו שכתב רבי נתן ר' לייבלע במכתביו, ז"ל:

"צערי גדול מאוד מידידי הגביר, ידיד ה' אוהב צדקה וחסד ר' אבאלע נ"י, שאני רוצה לילך על קברי צדיקים וכו', ודעתי נוטה שיתאספו מנין מאנ"ש וכו' ויעשו מזה המעות פדיון על ציון האר"י ז"ל וכו'. כי אין אנו צריכין לידום ולשתוק בזה, רק לעזוק ולצעוק ולעורר רחמים עליו, ולהודיע לכל אנ"ש הידאים שוכני עפר, לעורר אותם שימליצו טוב בעדו, כי הוא פארינו והדרתינו, והוא ממחזיקי הבניין של רבינו ל, ומתומכי אורייתא" (שם סי' כ"א).

ובמכתב אחר הוא כותב: "ואפשר יש לכם ידיעה מידידינו ר' אבאלע נ"י, כי כלו עיני לשמוע בשורת טובות מאנ"ש, כי אנשים אחים אנחנו משורש אחד במחשבה דקוב"ה, וכל אחד מאחד לחבירו כענפים באילן" (סי' כ"ז, ועיי"ש עוד סי' כ"ח וכו'). ובמכתב נוסף: "מה זה שאינכם רוצים לכתוב לי מה עושה ר' אבאלע, ואיני יודע מה לחשוב מזה שאין לי שום ידיעה, ואני מתפלל עבורו שיתרפא, ואם ח"ו שנפטר אתפלל עבור נשמתו, למה תכחשו מאתי" (סי' ל).

הסתלקותו

אמנם לא ארכו הימים ור' אבא שבח לן חיים לכל חי, לדאבון לב כל אנ"ש, ור' נתן ר' לייבעלי הזכיר זאת במכתביו ז"ל: "א' וארא תרט"ל. ועתה אחי ידידי נודע לי משברינו הגדול שעבר עלינו בעת הזאת, אשר נלקח מאתנו פאר ראשינו מחמד עינינו ר' אבאלע זצ"ל".

קדיש לעילוי נשמתו

ובמכתב אחר הוא כותב: "בוודאי אתם יודעים שאנ"ש יאמרו עבורו בכל יום איזה קדיש בארץ ישראל, וגם אני תיכף שואף לי אני אומר בכל יום קדיש, כי אין לו בן לומר קדיש עבורו, ופרט בארץ ישראל [נראה כוונתו שאין לו בן בארץ ישראל, כי לכאורה הניח בן ה"ה ר' שמואל כמוזכר בספר נחלי אמונה סי' ה' והובא לעיל, וכנראה שהבן היה אז קטן וצעיר לימים ואפשר עוד לפני הכנסתו לעול המצות]. כי אנו צריכין להחזיק לו טובה שהחזיק בני רבינו ז"ל עד עתה, וגם היה מתומכי אורייתא וממחזיקי ישיבת ארץ ישראל, אשרי לו אשרי חלקו. הלא למשמע אוזן דאבה נפשי שנלקח מאתנו קודם הזמן, אך הצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט, להגיד כי ישר ה' צורי ולא עוולתה בו צדיק וישר הוא... צערי גדול עד למאוד, ודמעתני על לחיי בזכרי אותו, כי אני ידעתי עיקר ערכו, כי אני עמדתי אצלו ד' שבועות כסדר, וראיתי היראת שמים שלו" (נתיב צ"ח סי' ל"ב). "ותדעו שאני בה"מ מחזיק טובה להצדיק הנ"ל ואני אומר קדיש עבורו ערב ובוקר בכל יום" (שם סי' ל"ה).

"אוֹצֵר נְחֻמָּד בְּנֵיה חֶכֶם"

ועתה, הבה ונתבונן במאמר חז"ל נורא, שהראה לי פעם הרה"צ העניו רבי משה וובר ע"ה, על עוצם גדולת ענוותנותו של משה רבינו ע"ה רבן של ישראל (מובא באבות דרבי נתן פ"ט), שמובא במדרש שיש שלשה מיני מצורעים; צרעת לחה, צרעת יבשה ופוליפוס. והפוליפוס היא הקשה שבכל סוגי הצרעת כי היא מסרתת מאד וריח רע נודף ממנה למרחקים, ולבו של בעל הפוליפוס ודאי היה שבור לרסיסים, כי מצבו נורא ואיום. ואילו על משה רבינו העידו חכמינו הקדושים ז"ל: "והיתה נפשו של משה שפילה מהשפל שבמצורעים!"... עד כדי כך הגיעה ענוותנותו ושפלות עצמו של משה רבינו ע"ה, ומזה כוחו ומזה גבורתו, כפי שהעידה עליו התורה הקדושה.

ויתכן שזה מרומז בפסוק "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם" אשר על פני האדמה" (במדבר י"ג). וכתוב "אדם" כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וגו'" (ויקרא י"ב), כלומר שהיה עניו מכל האדם - גם מאדם זה שנתגלה נגע בבשרו.

וזהו דבר פלא נפלא; שאדם גדול בענקים מושלם בתכלית השלימות כמשה רבינו רעיא מהימנא, שכל המעלות שבעולם היו בו בשיא השלימות; שהיה חכם וגיבור ועשיר בתכלית, ואעפ"כ הגיע לתכלית תכלית הענוה והשפלות, עד אשר תורת אמת מעידה עליו שלא היה כמוהו על פני האדמה. וכבר בתחילת התגלות הבורא ית' למשה במצרים, כשביקש ממנו להיות גואל ישראל ממצרים, לא עלה בדעתו כלל שהוא - הפחות שבברואים - מתאים לתפקיד עליון שכזה. שבעה ימים תמימים לא הפסיק השי"ת לבקש ממנו שיסכים להיות גואלם של ישראל, והוא ברוב ענוותנותו לא היה מסוגל להסכים לקבל את התפקיד הזה על עצמו, כי הוא הרגיש עצמו הפחות שבברואים. עד אשר בסוף השבעה ימים, התחנן לפני השי"ת ואמר: "בי ה', שלח נא ביד תשלח" (שמות ד, יג), כאומר: את מי שרק תשלח, הוא חשוב יותר ממני.

והכלל הוא, שכפי גודל החלל והביטול, כך אפשר לקבל ולהכניס בו יותר. ועל דרך משל: כאשר יש לאדם אבן טובה, אזי כפי גודל החלל, כך תיכנס יותר אבן טובה. ולפי שמשה רבינו אחז עצמו לבעל חסרון הגדול ביותר והיה מבוטל בתכלית תכלית הביטול להקב"ה (עיי' תורה ד), לכן היה מסוגל לקבל את כל התורה כולה שעליה נאמר "אוֹצֵר נְחֻמָּד וְשֶׁמֶן בְּנֵיה חֶכֶם" (משלי כא כ) - שזה עולה על משה רבינו (ילקוט שמעוני משלי תתקנט).

מי יוכל לצייר שפלות דעתו של מצורע וגודל שברון רוחו, והלא ציוה הקב"ה (ויקרא יג מה-מו): "הַצֹּרֵעַ אֲשֶׁר בו הִנָּנֶה, בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים, וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ, וְעַל שֵׁפֶם יֵעָטָה, וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא, כֹּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנָּנֶה בו יְטָמֵא טָמֵא הוּא" - ציווי מפורש הוא בתורה שבגדיו יהיו קרועים, ושערו יהיה מגודל, והיה אסור לשאול בשלומו (מ"ק טו). כאבל, והיה מכריז לכל אחד שבא סמוך לו: 'טמא אני טמא אני', או כביאור התרגום, שהיה מכריז: 'אל תטמאו בי, אל תטמאו בי', ובתרגום יונתן כתב שהיה מכריז: 'התרחק התרחק מן הטמא'. והיה מזוהם ביותר, כמו שמאריך במדרש (ויקרא רבה פ"ט פ"ג) מה גללים הללו מזוהמין, אף הוא מזוהם וכו', ומביא שם כמה מימרות של אמוראים עד היכן צריך להתרחק ממצורע, עד שמובא שם על אמוראים שלא אכלו ביצים ששהו במבוא ששהו בו מצורע, ואחרים אף לא נכנסו במבוא שמצורע היה שם, והיו רוגמים אותו באבנים והזהירו אותו שלא יזהם את רחובות העיר בנוכחותו וכו'.

וגם בזמננו, המצורעים נמצאים במקום סגור ב"בית חולים מיוחד למצורעים", עד שגם הרופאים אין מתקרבים אצלם, מפני הריח רע שנודף מהם.

וזה מלבד מה שמובא בזה"ק (ח"ג מט): שהמצורע הוא 'סגירו מנהורא עילאה', שאין לו שום אור וחיות מלמעלה רח"ל, ולכן המצורע חשוב כמות, שלא רק שאין לו שמחת חיים, אלא שהוא מלא מרה שחורה, שאין לו שום חיות בחייו, שהשי"ת כביכול סילק את חיותו ממנו. והרי הוא מובדל מבני אדם המגרשים אותו מכל מקום, כנאמר "בְּיַד יֵשֶׁב מְחוּץ לַמִּחְנֶה מוֹשְׁבוֹ" (ויקרא יג גו) לגמול ואומלל שאין כמוהו. וכמוכן שכל אלו גרמו למצורעים שפלות רוח גדולה לאין שיעור.

